

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJA ZAPADNOHERCEGOVAČKA
OPĆINSKI SUD U ŠIROKOM BRIJEGU
Broj: 64 0 P 065519 22 P
Široki Brijeg, 01.09. 2023. godine

Općinski sud u Širokom Brijegu, sutkinja Snježana Parlain, u pravnoj stvari tužitelja LAGER d.o.o. Posušje, Vukovarska 47, Posušje, zastupanog po punomoćniku Damiru Ćoriću, odvjetniku iz Posušja, protiv tuženika 1. Udruženje Centar za razvoj i analizu medija, Radićeva 2, Sarajevo, 2. Eldin Karić, odgovorni urednik, Radićeva 2, Sarajevo, 3. Selvedin Avdić, odgovorni urednik, Radićeva 2, Sarajevo i 4. Azra Omerović, autorica teksta, Radićeva 2, Sarajevo, svi zastupani po punomoćnicima Hajrudinu Kapetanoviću i Avdi Salihbegoviću, odvjetnicima iz Sarajeva, radi klevete, v.p.s. 10.000,00 KM, nakon glavne i javne rasprave održane i zaključene dana 11.07.2023. godine, u prisutnosti punomoćnika partijskih stranaka i tužene Azre Omerović osobno, dana 01.09.2023. godine, donio je:

P R E S U D U

I Obvezuju se tuženi, tužitelju na ime naknade štete zbog učinjene klevete, solidarno isplatiti iznos 1.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 16.11.2022.godine kao dana podnošenja tužbe pa do isplate, sve u roku od 30 dana.

Obvezuju se tuženi da uvod i izreku ove presude, nakon njene pravomoćnosti objave na portalu na istom mjestu i položaju na portalu na kojem je objavljeni sporni članci: članak pod naslovom „IAKO JE LAGER POD ISTRAGOM USKOK-A: EP BiH platiće firmi iz Posušja 105 miliona maraka za nabavku uglja“ od 17.10.2022. godine, sve u roku od 30 dana i pod prijetnjom ovrhe.

Nalaže se tuženiku da ukloni članke objavljene na web portalu <https://www.zurnal.info/>.

II Sa ostalim dijelom tužbenog zahtjeva za naknadu štete zbog učinjene klevete u iznosu od 9.000,00 KM, te za nalaganje tuženicama da se javno ispričaju, tužitelj se odbija.

III Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Obrazloženje

Tužitelj u tužbi od 16.11.2022. godine navodi da je dana 17.10.2022. godine na web portalu prvotuženog (www.zurnal.info) kao izdavača, a od strane drugotuženog i trećetuženog kao glavnih urednika i četvrtotuženog kao autora, koji su odgovorni, objavljen članak naslova „IAKO JE LAGER POD ISTRAGOM USKOK-A: EP BiH platiće firmi iz Posušja 105 miliona maraka za nabavku uglja“. Tužitelj navodi da protiv društva Lager d.o.o. Posušje ne postoji i nije nikad bila pokrenuta istraga od strane USKOK-a, te takva konstatacija predstavlja neistinu. Tužitelj navodi da je članak tuženika intoniran na takav način da ostavlja dojam da je tužitelj kao gospodarsko društvo sklono kriminalnim radnjama čija su djelovanja usmjerena na nezakonite i prijevarne radnje, a koji članak je činjenično neprovjeren i neutemeljen, te u pravnom smislu čini klevetu sukladno čl. 4. točki d) Zakona o zaštiti od klevete Federacije BiH. Nadalje tužitelj navodi da se u tekstu tendenciozno navodi „Žurnal je ranije pisao da Elektroprivredi BiH nije smetalo što u Hrvatskoj USKOK po treći put proširuje istragu

protiv vlasnika firme Lager Milenka Bašića zbog davanja mita a radi pogodovanja njegovim firmama.“, kao i „Elektroprivredi BiH ne smeta ni upitna kvaliteta ovog uglja. Prema pisanju CIN-a, za pet godina ova firma iskopala je tek oko 180 hiljada tona uglja ali bez ikakvih problema potpisali su unosne ugovore sa Elektroprivredom a koji imaju kratak rok isporuke. O kakvom se uglju radi najbolje su opisali mještani koji žive u blizini rudnika kada su ih prošlog oktobra, samo dva mjeseca prije nego će Lager dobiti ugovor od Elektroprivrede BiH, posjetile kolege sa banjalučkog portala Impuls portala. Površinski kop gdje oni kopaju taj ugalj navodno, koji deponuju na hrpe i koji stoji godinama dole gori, sagorjeva ne ide nigdje, faktički to je jedna vrsta blata, ugalj koji nema svoje vrijednosti, oni ga deponuju dole, prebacuju sa jedne hrpe na drugu, drobe, vraćaju ga nazad, ne znaju sta će s njim, naveo je tada jedan od mještana“. Očiti cilj ovakvog natpisa je, kako to drži tužitelj, prikazivanje tužitelja, odnosno vlasnika društva kao subjekta sklonih kriminalnim radnjama zbog navodnog davanja mita, te na spomenuti način dolazi do nepoštivanja temeljenog načela kaznenog prava, tj. da je svatko nevin dok mu se ne dokaže suprotno. Tuženi dalje prenosi i natpise portala „Impuls“ gdje se na neprovjeren način opisuje ugalj, kao „hrpa blata.. upitne kvalitete“ a sve u cilju difamacije tužitelja i njegova stavljanja u negativan javni kontekst. Navedene neprovjerene izjave o nekvalitetnom uglju neopravdano, nedokazano i tendenciozno dovode do navođenja široke javnosti da tužitelj prodaje ugalj nezadovoljavajuće kvalitete. Nesporno je da ne postoji ni jedan sudski spor, kazneni postupak, a kamoli pravomoćna presuda koja bi dokazala da je ugalj nekvalitetan, odnosno da tužitelj prodaje ugalj kvalitete koja nije ugovorena. Tuženi su, bez provjere činjenica, prenijeli i video-zapis pod nazivom „ Rudnik Kamengrad-Zagađenje rijeke Blihe i okolnih sela“ u kojem video zapisu je iznesen niz neprovjerenih i nedokazanih navoda, koji prikazuju tužitelja kao zagađivača rijeke i okoliša, pa tako navode da je pod utjecajem tužitelja došlo do navodnog zagađenja rijeke, do pomora ribe i zagađenja usjeva, a koje radnje predstavljaju kazneno djelo. Tužitelj smatra da se u navedenom ne radi o vrijednosnim sudovima, već o činjenicama podložnim dokazivanju, stoga su tuženi prekoracili slobodu izražavanja s isključivim ciljem nedobronamjernog prikazivanju tužitelja kao subjekta sklonog kršenju zakona. Tužitelj dalje navodi da zakonito i savjesno vrši eksploataciju uglja tako što je nositelj koncesijskog prava na temelju Ugovora o koncesiji br. KU 054/2015 od 27.10.2015. godine za eksploataciju mrkog uglja na lokalitetu „Zlauše-Fajtovci-G. Kamengrad“, u općini Sanski Most, posjeduje sve relevantne dozvole (javno dostupne) za obavljanje djelatnosti eksploatacije, zatim vodnu dozvolu od 15.11.2021. godine kojom je odobrena eksploatacija uglja s aspekta zaštite voda i vodnih tokova, u sklopu koje dozvole je i dozvola u pogledu zaštite okoliša. Navodi da se redovito vrše Monitorinzi o rezultatima ispitivanja kvalitete voda, Izvješća o mjerenju nivoa buke, Izvješća o mjerenju koncentracije prašine. U ugovoru o kupovini uglja s Elektroprivredom, na koju se tuženi poziva u svojim novinskim natpisnima se navodi i kvaliteta uglja koju su ugovorene strane zajednički provjerile, te koje zadovoljavaju potrebe kupaca. Tužitelj navodi da ovakvi neistiniti novinarski natpisi bez prethodne provjere u kojima praktički već osuđuje onaj o komu se piše, nanose tužitelju enormnu finansijsku štetu, budući je cjelokupan tekst protkan negativnom notom, tj. tužitelj je prikazan kao društvo sklono kriminalnim radnjama, bez ijednog dokaza. Tužitelj smatra da su tuženi iznesenim navodima nanijeli štetu ugledu tužitelja prikazivanjem neistinitih tvrdnji, identificirajući tužitelja trećim osobama kao koruptivno nastrojenog, a što su sve

prenijeli i drugi mediji u BiH. Tužitelj je nakon objavljivanja spornih tekstova u medijima izloženi brojnim anonimnim porukama, negativnim komentarima objavljenim na raznim internetskim portalima kojima se dodatno narušava ugled tužitelja. Tužitelj se obratio tuženom dana 25.10.2022. godine demantijem i zahtjevom za ispravku izražavanja, zahtjevom za ispriku te uklanjanje spornog teksta „IAKO JE LAGER POD ISTRAGOM USKOK-A: EP BiH platiće firmi iz Posušja 105 miliona maraka za nabavku uglja“. Tuženi su objavili navedeni zahtjev, ali bez uklanjanja spornog teksta i video zapisa, odnosno bez ispravke izražavanja i isprike. Evidentno je da tuženi ovakvim pompoznim naslovima i tekstovima ostvaruju financijsku zaradu (povećanje tiraža, povećanje posjećenosti internetskog portala uslijed obmanjujućih naslova i tekstova).

Radi svega navedenog tužitelj ustaje tužbom, ističući tužbeni zahtjev za solidarnu naknadu štete zbog učinjene klevete u visini od 10.000,00 KM, te obvezivanje tuženih da uvod i izreku presude, nakon pravomoćnosti objave na portalu, na istom mjestu i položaju kao i sporni članak, da se javno ispričaju, i da uklone članke objavljene na web portalu <https://www.zurnal.info/>.

Tuženi u odgovoru na tužbu osporavaju osnov potraživanja, osnov odgovornosti i visinu tužbenog zahtjeva. Navode da se uvidom u članke koje je tužitelj dostavio u prilogu tužbe ne može se utvrditi niti osnov potraživanja niti osnov odgovornosti, te tuženim nije jasno po kom osnovu i kojim zakonskim odredbama tužitelj temelji svoj tužbeni zahtjev, obzirom da je tužitelj paušalno naveo zakonsku odredbu na kojoj temelji tužbeni zahtjev. Ističe da tužitelj uz tužbu dostavio dokaze iz kojih se može utvrditi da isti ne predstavljaju kredibilne dokaze na osnovu kojih se može tražiti naknada štete po osnovu klevete, jer sam posao novinara istražitelja, odnosno tuženih jeste da o informacijama do kojih dođu obavijeste i upoznaju javnost, te o svim radnjama koje su, po njima, interesantne za javnost. Dakle, tuženi je radeći svoj posao informirao javnost o onome do čega je sam došao odnosno otkrio. Nadalje navode, da su člankom 7. Zakona o zaštiti od klevete propisani izuzeci od odgovornosti koji se odnose na konkretnu činjenicu i pravnu situaciju zbog čega tuženi ni u kojem ne mogu biti odgovorni, sve da je izneseno izražavanje klevetničko, a nije. Većina navoda tužitelja se bazira na neprovjerenim dokazima ili bez kredibilnih dokaza, a tuženi će u postupku dostaviti dokaze iz kojih se može utvrditi istinitost navoda u pogledu određenih objava u tekstu. Tuženi osporava i visinu tužbenog zahtjeva jer tužitelj nije dostavio niti jedan relevantan dokaz na ovu okolnost a kamoli analitiku obračuna iz koje se može vidjeti kako je došao do potraživanog iznosa. U daljem tijeku postupka tuženi ostaju kod osporavanja tužbenog zahtjeva, predlažući da sud isti u cijelosti odbije.

U dokaznom postupku izvedeni su dokazi čitanjem i uvidom u ispis članka „IAKO JE LAGER POD ISTRAGOM USKOK-A: EP BiH platit će firmi iz Posušja 105 miliona maraka za nabavku uglja“, zahtjev za ispravku izražavanja, od 25.10.2022. godine, objavu na portalu žurnal.info: „LAGER POSUŠJE: To što USKOK istražuje vlasnika firme ne znači da je kriv“, uvjerenje od 03.11.2022. godine, broj: 064-0-Kr-22-000 229, izdano od strane Općinskog suda u Širokom Brijegu, vodnu dozvolu, od 15.11.2021. godine, okolišnu dozvolu od 13.04.2017. godine, izvješće o rezultatima ispitivanja (monitoring) kvalitete otpadnih voda, od 12. mjeseca 2020. godine, izrađen od strane društva Control H d.o.o. Mostar (zapadni dio površinskog kopa „Zlauše“), izvješće o rezultatima ispitivanja (monitoring) kvalitete otpadnih voda, od 12. mjeseca 2020. godine, izrađen od strane društva Control H d.o.o. Mostar (Industrijski krug rudnika),

izvještaj o monitoringu kvalitete i kvantiteta otpadnih voda površinskog kopa „Zlauše“ Sanski Most, od siječnja 2021. godine, broj: 46/21, izrađen od strane društva Inspekt-RHG d.o.o. Sarajevo, izvještaj o monitoringu kvalitete i kvantiteta otpadnih voda površinskog kopa „Zlauše“ Sanski Most, od 19.07.2022. godine, broj: 1035/21, izrađen od strane društva Inspekt-RHG d.o.o. Sarajevo, izvještaj o monitoringu kvalitete i kvantiteta otpadnih voda površinskog kopa „Zlauše“ Sanski Most, od 19.09.2022. godine, broj:1251/21, izrađen od strane društva Inspekt-RHG d.o.o. Sarajevo, izvještaj o mjerenju koncentracije prašine – Lebdećih čestica (PM10) i ukupnih lebdećih čestica na lokalitetu „RMU Kamengrad – PK Zlauša“ Sanski Most – od 13.07.2022. godine, broj: 27-4/22, izvještaj o mjerenju koncentracije taložnog praha na lokalitetu RMU Kamengrad – PK Zlauša (PM10) od 14.09.2022. godine, broj: 37-5/22, izvještaj o monitoringu kvalitete i kvantiteta otpadnih voda površinskog kopa „Zlauše“ Sanski Most, od 25.08.2022. godine, broj: 1177/22, izrađen od strane društva Inspekt-RHG d.o.o. Sarajevo, izvještaj o monitoringu kvalitete i kvantiteta otpadnih voda površinskog kopa „Zlauše“ Sanski Most, od 19.10.2022. godine, broj: 1440/22, izrađen od strane društva Inspekt-RHG d.o.o. Sarajevo, ugovor o javnoj nabavci, broj: 094-DP-22, od travnja 2022. godine, predmet: nabavka uglja za potrebe TE Tuzla i TE Kakanj, print www.zurnal.info od 28.01.2023. godine pod nazivom: „EPBIH MILIONSKIM UGOVORIMA PODRŽAVA PRIVATNIKE: Dok rudari mole za plate, firma Lager obećava radnicima neograničenu zaradu“, print www.zurnal.info od 10.05.2022. godine pod nazivom: „ELEKTROPRIVREDA BIH: Za nabavku 150 hiljada tona uglja firmi Lager 20,2 miliona KM“, print www.zurnal.info od 28.11.2022. godine pod nazivom: „FIRMA LAGER UGROŽAVA STANOVNIŠTVO KAMENGRADA: Ako bageri počnu da rade, ova brda počće da lete!“, print www.cin.ba od 31.03.2021. godine pod nazivom: „Lagerovanje koncesija“, print Obavještenje o dodjeli ugovora 986-3-1-260-5-385/22 sa portala javnih nabavki www.ejn.gov.ba, print www.cin.ba od 13.01.2023. godine pod nazivom: „Podignuta optužnica protiv vlasnika i direktora Lagera“, print www.bljesak.info od 13.01.2023. godine pod nazivom: „Trgovina utjecajem i mito: USKOK podignuo optužnicu protiv vlasnika i direktora Lagera“, print www.oslobodjenje.ba od 13.01.2023. godine pod nazivom: „USKOK podigao optužnicu protiv vlasnika i direktora bh. firme Lager: Za šta su osumnjičeni?“, print www.impulsportal.net od 15.06.2022. godine pod nazivom: „Lager nastavlja kopati ugali u Sanskom Mostu bez okolišne dozvole: Podnesena tužba protiv nadležnog ministarstva“, print www.buka.ba od 20.01.2023. godine pod nazivom: „Hercegovac izgradio jedan od najvećih projekata u Hrvatskoj, a sad bi mogao u zatvor“, gledanjem i slušanjem videa „Rudnik Kamengrad – Zagađenje rijeke Blihe i okolnih sela“, dokaz saslušanjem svjedoka Jelene Jevđenić, i dokaz saslušanjem tužene Azre Omerović kao parnične stranke.

Analizirajući izvedene dokaze savjesno i brižljivo, svaki dokaz posebno i sve dokaze zajedno, odlučeno je kao u izreci presude iz slijedećih razloga (čl. 7. Zakona o parničnom postupku F BiH, Sl.novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 – dalje ZPP):

Među parničnim strankama nije sporno da je na portalu www.zurnal.info, dana 17.10.2022.godine objavljen članak autorice Aide Omeragić, ovdje tužene pod 4, pod naslovom „IAKO JE LAGER POD ISTRAGOM USKOKA-A: EP BiH platiće firmi iz Posušje 105 miliona maraka za nabavku uglja, tema kojeg je teksta dodjela ugovora za

nabavku mrkog uglja društvu Lager d.o.o. Posušje, ovdje tužitelju, od strane Elektroprivrede BiH. U tekstu se navode novčani iznosi koje je Elektroprivreda BiH platila društvu Lager za nabavku uglja (u decembru 2021. godine za nabavku 100 hiljada tona uglja 9,9 miliona maraka, 29. 04. 2022.godine za nabavku 150 hiljada tona uglja 20,2 miliona maraka te da je 07.10.2022.godine potpisala ugovor sa Lagerom za nabavku 600 hiljada tona uglja koje će platiti 105.108.000 KM), nadalje da je tender za nabavku 600 hiljada tona mrkog uglja Elektroprivreda BiH raspisala polovinom jula, da je procijenjena vrijednost ugovora 81.147.000,00 KM, te da je 11.10. Elektroprivreda BiH obavijestila javnost o dodjeli ugovora firmi Lager Posušje koja je bila zainteresirani ponuđač. Nadalje se u tekstu navodi da Elektroprivredi BiH nije smetalo što u Hrvatskoj USKOK po treći put proširuje istragu protiv vlasnika firme Lager d.o.o. Milenka Bašića zbog davanja mita, a radi pogodovanja njegovim firmama, kao ni upitna kvaliteta uglja, jer je prema pisanju CIN-a pet godina firma Lager iskopala tek oko 180 hiljada tona uglja, ali su bez problema potpisali unosne ugovore sa Elektroprivredom koji imaju kratak rok isporuke. Nadalje je napisano da su kvalitetu uglja najbolje opisali mještani koji žive u blizini rudnika, koje su posjetili novinari sa banjalučkog portala Impuls pa se citira izjava jednog mještana iz te reportaže: „površinski kop gdje oni kopaju taj ugalj navodno, koji deponuju na hrpe i koji stoji godinama dole gori, sagorijeva, ne ide nigdje, faktički to je jedna vrsta blata, ugalj koji nema svoje vrijednosti, oni ga deponuju dole, prebacuju sa jedne hrpe na drugu, drobe, vraćaju ga nazad, ne znaju šta će s njim“, a u prilogu teksta je prenesena i reportaža – video – zapis portala Impuls pod nazivom „Rudnik Kamengrad – Zagađenje rijeke Blihe i okolnih sela“, u kojoj su mještani, u razgovoru sa novinarkom portala, istakli da je radnjama tužitelja (kopanjem uglja) zagađena rijeka Bliha, da je došlo do pomora ribe

U ovom postupku nije sporna niti pasivna legitimacija tuženika, a i iz izvedenih dokaza proizlazi da je prvotuženi Centar za razvoj medija i analize izdavač spornog teksta, da su, drugo i trećetuženi Eldin Karić i Selvedin Avdić odgovorni urednici portala na kojem je sporni tekst objavljen (izdavača), a četvrtotužena Azra Omerović autor spornog teksta.

Nadalje iz izvedenih materijalnih dokaza, čija vjerodostojnost nije osporena proizlazi:

- Da je na istom portalu, dana 27.10.2022.godine objavljen Zahtjev društva Lager d.o.o. za ispravku izražavanja - demant gore opisanog spornog teksta, pod naslovom (očito napisanog od uredništva portala) „LAGER POSUŠJE: To što USKOK istražuje vlasnika firme na znači da je kriv“, u kojem demantu ovdje tužitelj osporava navode iz teksta, te navodi dokaze koji, po njemu, potvrđuju da Lager d.o.o. Posušje zakonito i savjesno vrši eksploataciju uglja, te traži da se navedeni natpisi otkone sa svih portala gdje su objavljeni, te javnu ispriku, uz upozorenje da će u suprotnom tražiti zaštitu svojih prava pred sudom;
- Da je na istom portalu, dana 28.01.2023.godine, objavljen članak iste autorice pod naslovom „EPBIH MILIONSKIM UGOVORIMA PODRŽAVA PRIVATNIKE: Dok rudari mole za plate, firma Lager obećava radnicima neograničenu zaradu“ u kojem se navodi da je protiv vlasnika i jednog od direktora firme Lager iz Posušja potvrđena optužnica u Hrvatskog, a da u BiH ta firma, zahvaljujući i poslovima sa Elektroprivredom BiH širi poslovanje, zapošljava nove radnike kojima nudi visoka stimulativna primanja, 13. platu, mogućnost zarade neograničena, otvara novi

proizvodni pogon, dok s druge strane rudnici u sastavu Koncerna Elektroprivrede „pucaju po šavovima dok rudari mole za isplatu plata“, te u nastavku navode podatke o tenderima za nabavku mrkog uglja, vrijednostima ugovora koje je Elektroprivreda d.o.o. zaključila sa privatnim poduzećima (Lager d.o.o. i EFT Stanari), pa se opet vraća na optužnicu protiv vlasnika firme Lager d.o.o. u Republici Hrvatskoj, pišući za što su u Republici Hrvatskoj optuženi Milenko Bašić, vlasnik firme Lager d.o.o. i jedan od direktora firme, Dragan Stipičić;

- Da je, 10.05.2022.godine, na istom portalu, od iste autorice, objavljen još jedan tekst, naslova „Elektroprivreda BiH: Za nabavku 150 hiljada tona uglja firmi Lager 2,2 miliona KM“ tema kojeg je također nabavka uglja od firme Lager d.o.o., cijena istog uglja koja je znatno viša nego u proteklom periodu, te u kojem se iznose navodi o vođenju istrage protiv Milenka Bašića, vlasnika firme Lager d.o.o., u Hrvatskoj, kao i teze o lošoj kvaliteti uglja kojeg iskopava društvo Lager d.o.o., pozivajući se na pisanje CIN-a i reportažu portala Impuls;
- da je na istom portalu, dana 28.11.2022.godine objavljen tekst pod naslovom „FIRMA LAGER UGROŽAVA STANOVNIŠTVO KAMENGRADA: Ako bageri počnu da rade, ova brda počće da lete“, tema kojeg su poslovi firme Lager d.o.o. – eksploatacija uglja u Kamengradu za koju su dobili koncesiju 2015.godine, a u kojem se govori o zagađenju rijeke Blihe zbog poslova firme Lager u rudniku Kamengrad, o protestima mještana protiv namjere firme Lager da na tom području otvore površinski kop koji je trajno zatvoren zbog pokretanja klizišta čime bi se ugrozili njihovi životi i imovina, o radu firme Lager d.o.o. – eksploatacija uglja iz rudnika Kamengrad bez okolišne dozvole, opet o lošoj kvaliteti ugljena ...;
- da je na portalu Impuls, dana 15.06.2022.godine objavljen tekst koji se bavi problematikom okolišne dozvole za površinsku eksploataciju mrkog uglja na području općine Sanski Most, u kojem se navodi da je Centar za životnu sredinu podnio tužbu protiv zaključka Federalnog ministarstva okoliša i turizma kojim je odbaćen zahtjev za obnovu okolišne dozvole koji je podnijela kompanija „Lager“ d.o.o. Posušje, a iz razloga što je Federalno ministarstvo u tom zaključku iznijelo stav da okolišna dozvola poduzeću Lager d.o.o. nije niti potrebna da bi nastavilo sa eksploatacijom uglja, u kojem se navodi da je poduzeće Lager d.o.o. svojim nesavjesnim djelovanjem prouzrokovalo zagađenje rijeke Blihe, za što mu je izdano nekoliko prekršajnih naloga;
- da je na portalu CIN.ba (Centar za istraživačko novinarstvo) 31.03.2021.godine objavljen tekst pod nazivom „Lagerovanje koncesija“ koji se također bavi firmom Lager d.o.o. Posušje, u kojem se također govori o firmi Lager d.o.o. u negativnom kontekstu pa se piše da je pogodovanjem vlasti dobila koncesiju za eksploataciju prirodnih dobara u BiH, da je dobila ugovore iako nije ispunila uvjete ili prethodne obveze, da ne plaća redovno koncesijske naknade, da su nezakonito tražili izmjenu ugovora vezano za koncesiju za istraživanje kamena u Bosiljni kod Posušja (što im nije odobreno), da su na kamenolomu u posuškom mjestu Osoje kopali bez dozvole za rad, da su mještani naselja Osoje pokrenuli sudske sporove kojima su, pored ostalog, poništili okolišnu dozvolu koju je Lager dobio za kamenolom, da je Lager d.o.o., usprkos upozorenjima Pravobraniteljstva u 10-om mjesecu 2015.godine dobio

koncesioni ugovor za eksploataciju uglja na period od 30 godina u Kamengradu kod Sanskog Mosta, da nije ispunio obećanje koje je dao tokom pregovora o investiciji, kao i da je, u Republici Hrvatskoj pokrenuta istraga protiv vlasnika Lagera d.o.o. Milenka Bašića i Dragana Stipića zbog sumnji u davanje mita, kako bi usprkos neispunjavanju svih uvjeta osigurali da vjetroelektrana dobije potrebne dozvole za rad;

- da je na portalu CIN.ba, 13.01.2023.godine objavljen tekst naslova „Podignuta optužnica protiv vlasnika i direktora Lagera“ u kojem se navodi da je u Republici Hrvatskoj podignuta optužnica protiv vlasnika društva Lager d.o.o. Milenka Bašića i direktora Dragana Stipića za davanje mita, te su ukratko ponovljeni navodi iz prethodnog teksta o tome da se u BiH društvu Lager d.o.o. pogodovalo prilikom dodjeljivanja koncesija;
- da je tekst o podizanju optužnice protiv vlasnika i direktora Lagera d.o.o., dana 13.01.2023.godine, objavljen i na portalu Bljesak.info, portalu Buka, kao i na portalu Oslobođenje;
- da je, Javno poduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo, u postupku javnih nabavki, dodijelila društvu Lager d.o.o. kao najpovoljnijem ponuđaču ugovor predmet kojeg je nabavka 600.000 tona mrkog uglja sa prevozom za potrebe TE Tuzla i TE Kakanj, o čemu je objavljeno obavještenje o dodjeli ugovora broj 986-3-1-260-5-385/22 od 11.10.2022.godine;
- da je Federalno ministarstvo okoliša i turizma, 13.04.2017. godine, donijelo rješenje broj UP-I05/2-23-11-48/17, kojim je izdana okolišna dozvola operatoru-privrednom društvu „Lager“ d.o.o. Posušje – ovdje tužitelju, za površinsku eksploataciju mrkog uglja na lokalitetu „Zlauše“ i „Martin“ u naselju Gornji Kamengrad, općina Sanski Most;
- da je, Agencija za vodno područje rijeke Save Sarajevo, dana 15.11.2021.godine donijela rješenje o vodnoj dozvoli kojim je, ovdje tužitelju Lager d.o.o. Posušje, dana vodna dozvola za aktivnosti koje mogu imati specifične uticaje na vodu i za ispuštanje oborinskih onečišćenih voda sa radnih zona površinskog kopa i voda sa prališta rudarsko-građevinske mehanizacije sa radnih, otkopnih, manipulativnih površina i drugih pratećih objekata koji se planiraju graditi na eksploatacionom prostoru površinskog kopa mrkog uglja „Zlauše“ i „Martin“ u naselju Gornji Kamengrad – Fajtovci, općina Sanski Most;
- Da je ovlašteni laboratorij Control-H d.o.o. više puta u periodu 2020. i 2021.godina vršio ispitivanje kvalitete otpadnih voda poduzeća Lager d.o.o. Posušje – podružnica Sanski Most (industrijski krug Rudnika) te da su svi izvještaji pokazali da otpadna voda ODGOVARA zahtjevima Uredbe o uvjetima ispuštanja otpadnih voda u okoliš i sisteme javne kanalizacije, dakle da nije zagađena;
- Da su, Javno poduzeće Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo kao kupac i ovdje tužitelj Lager d.o.o. kao prodavac, u aprilu 2022.godine, zaključili ugovor broj 094-DP-22, predmet kojeg je nabavka i prevoz 150.000 tona uglja, kojim se ovdje tužitelj obvezao izvršiti isporuku 150.000 tona uglja sa lokaliteta Kamengrad, Sanski Most i obezbjediti prevoz uglja do Termoelektrane Tuzla i Termoelektrane Kakanj, ukupno procijenjena ugovorna cijena kojeg je 20.286.750,00 KM, kojim

ugovorom su također utvrđeni kvalitet, količina, toplinske vrijednosti, kriteriji za premiranje i penaliziranje, dinamika isporuke, plan zalihe uglja i postupak predaje i prijema uglja;

Tužena Azra Omerović, autorica spornog članka, saslušana kao parnična stranka, iskazuje da je razlog za istraživanje problematike iz teksta i objavljivanje teksta činjenica da je ugovor dodijeljen Lageru najveći ugovor koji je Elektroprivreda BiH ikada dodijelila nekoj privatnoj firmi za kupovinu uglja, smatrajući da je to javni interes, naročito ako se uzme u obzir da JP Elektroprivreda posjeduje 7 svojih rudnika. Do informacije o izboru najpovoljnijeg ponuđača je došla na portalu javnih nabavki na kojem je objavljeno obavještenje o izboru najboljeg ponuđača, a zatim je dodatno krenula istraživati tko je ta firma, da li stvarno posjeduje kapacitete da bi mogla izvršiti jedan tako veliki ugovor, posebno uzimajući u obzir informaciju objavljenu na drugim medijima da taj rudnik od 2008. godine nije imao baš neku proizvodnju. Također je koristila i reportažu sa portala Impuls jer je urađena par mjeseci prije nego što će Lager biti izabran kao najpovoljniji ponuđač na ovom tenderu. Sve što je korišteno u tekstu je ili već objavljeno u drugim medijima, ili je javno dostupno na zvaničnoj stranici Elektroprivrede BiH i na portalu Javne nabavke. Interes za objavu teksta nalazu u, između ostalog, nevjerovatnoj činjenici da jedno javno poduzeće, poput Elektroprivrede, koja u svom vlasništvu ima 7 rudnika koji su aktivni i koji rade, kopaju ugalj, kupuju od neke privatne firme, nebitno koje, za 105 miliona KM ugalj. Smatra da je u javnom interesu da javnost zna za šta i zašto se daje toliki novac. Još je nevjerovatnija činjenica da Lager prije toga nije imao neku značajniju proizvodnju uglja i iz tog razloga je bilo sumnjivo na koji način je ta firma dobila ugovor i kako će ga izvršiti. Također dodaje tome i činjenicu da taj rudnik radi bez okolišne dozvole i da je već ranije kažnjavao od strane općinskih i federalnih vodnih inspektora zbog zagađenja rijeke Blihe. Što se tiče društva Lager d.o.o., pratili su i istragu USKOKA u Republici Hrvatskoj vezano za vlasnika društva Lager d.o.o. Naslov teksta isti nije pisala ona kao autor teksta, nego urednik, a u tekstu je jasno obrazloženo na osnovu čega je napisano da je vlasnik firme Lager d.o.o. pod istragom. Navodi iz teksta da je ugalj koji se isporučuje Elektroprivredi upitne kvalitete su citirani iz reportaže novinarkice Jevđenić u kojoj su te izjave dali mještani koji žive odmah pokraj rudnika i koji su posvjedočili da taj ugalj koji je predan Elektroprivredi godinama stoji tu. Smatra da su ti ljudi relevantan izvor informacija jer su očevici koji godinama gledaju ugalj koji je tu deponiran. Što se tiče informacija o kvaliteti uglja od ovlaštenih stručnih tijela, ima ih JP Elektroprivreda BiH i ne želi ih dijeliti, navodeći da su ti podaci poslovna tajna. Zadnja javno dostupna analiza, koliko ona zna, datira iz 2012. godine, radio ju je Rudarsko-tehnološki fakultet iz Tuzle, i po njoj je ugalj iz Rudnika Kamengrad ne mnogo lošije, ali lošije kvalitete od uglja iz ostalih 7 rudnika. Javno su dostupni izvještaji inspekcija u kojima je firma Lager d.o.o. navedena kao glavni uzročnik zagađenja vodotoka rijeke Blihe i njenog vodopada sa objašnjenjem da je do toga došlo zbog izlivanja jalovine u vodotok, tako da ona nije prije objave teksta kontaktirala tijela mjerodavna za tu oblast. Nikada nije objavljeno koje su sankcije izrečene firmi Lager d.o.o. za te utvrđene incidente. Poznato joj je da je Centar za životnu sredinu iz Banja Luke podnio tužbu, ali koliko zna od javnih institucija nije dostupne informacije kakva je bila sankcija za firmu. Zaključak da tužitelj ne posjeduje okolišne dozvole je donijela na temelju tužbe Centra za životnu sredinu iz Banja Luke u kojoj je to spomenuto, a temeljem odgovora nadležnog Ministarstva. Razlozi zašto Elektroprivreda

nije da svojim rudnicima sklapala poslove vezano za ugalj je istraživala te je došla do podataka da Elektroprivreda i dalje kupuje ugalj od svojih rudnika ali u znatno manjim količinama i po znatno nižoj cijeni u odnosu na onu koju plaća privatnim rudnicima. Iz Elektroprivrede kao razlog za to navode da njihovi rudari ne kopaju dovoljno tj. da imaju značajan pad proizvodnje uglja, što je činjenica, međutim zaboravljaju reći da je razlog neulaganje u kupovinu i održavanje proizvodnih mašina kao i manjak radne snage.

Svjedokinja Jelena Jevđenić, iskazuje da je autorica reportaže „Rudnik Kamengrad – Zagađenje rijeke Blihe i okolnih sela“, objavljene na portalu Impuls, da je reportaža urađena sa ekološkog aspekta, kao priča o mještanima koji žive oko rudnika. Inače medij u kome ona radi, Impuls portal, a i ona, od samog osnivanja 2015.godine se bave ekološkim temama. Reportažu su pravili jer su „upratili“ da su dugo godina mještani sela oko Kamengrada apeliraju na zagađenje od rudnika. U razgovoru sa mještanima je dobila informacije da je zagađeno dosta prostora oko rudnika, čak i privatne parcele. Žalili su se na zagađenje zraka, posebno ujutro i navečer, zagađenje rijeke Blihe koja je u blizini rudnika i na sam ugalj koji se često isparava i smeta im dok dišu. Nisu bili dužni uzeti izjavu druge strane jer nisu radili istraživački tekst, radili su reportažu sa mještanima i kad radite takvu reportažu i ne znate šta će sugovornik izjaviti. Što se tiče zagađenja rijeke Blihe dobivali su slike i video uratke mještana gdje je vidljivo zagađenje, pomor ribe, da je voda bijele boje. Također su imali i saopštenja ekoloških organizacija i ribolovnih društava koji su podnijeli tužbu radi zagađenja rijeke Blihe, prije ove reportaže. Druga strana je uvijek bitna u novinarstvu ali postoje neki momenti gdje je jasno vidljivo, traje duže godina i gdje i novinar i urednik mogu odlučiti da ne kontaktiraju drugu stranu, posebno ako su podaci javno dostupni i ako je tema od javnog značaja, u kojem slučaju novinar može ne uzeti izjavu druge strane.

Iskazima tužene i svjedoka sud je poklonio vjeru u dijelu u kojem su isti suglasni i potkrijepljeni materijalnim dokazima, a iz istih se može zaključiti da i tužena i svjedokinja (u svom dijelu) u svojim iskazima u biti potvrđuju da su većinu činjenica iz teksta koje tužitelj smatra klevetom (o vođenju istrage USKOK-a protiv društva Lager d.o.o., o lošoj kvaliteti uglja iz rudnika Kamengrad koncesiju za kopanje kojeg ima tužitelj, o krivnje tužitelja za zagađenje rijeke Blihe) informacije dobile iz tekstova drugih medijskih izvora (portala) ili od laika – mještana mjesta Kamengrad koji su davali intervju za reportažu „Rudnik Kamengrad – Zagađenje rijeke Blihe i okolnih sela“ u kojima su iznosili tvrdnje o lošoj kvaliteti uglja, zagađenju rijeke Blihe i zagađenju zraka. Sud poklanja vjeru iskazu tužene Azre Omerović u dijelu u kojem ista elaborira da je sporni tekst napisan zbog interesa javnosti, držeći isto logičnim, obzirom da se radi o temi koja je dijelu javnosti zasigurno zanimljiva, a to je dodjela ugovora velike vrijednosti (najveće ikad) od strane javnog poduzeća JP Elektroprivreda BiH privatnom poduzeću, konkretno društvu Lager d.o.o.

Kleveta u smislu odredbe čl. 4. st. 1. toč. d) Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine (Sl.novine F BiH broj 59/2002, 19/2003 i 73/2005 - ZZK F BiH) podrazumijeva radnju nanošenja štete ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica identifikovanjem tog fizičkog ili pravnog lica trećem licu.

U smislu čl. 6. st. 1. do 5. ZZK F BiH za klevetu je odgovorno svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinite činjenice, identificirajući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu. Za klevetu

iznesenu u sredstvima javnog informiranja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja. Ova lica odgovorna su za štetu ako su namjerno ili iz nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje neistinite činjenice. Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošanjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja.

Tuženik pod 1 Udruženje Centar za razvoj i analizu medija je izdavač u smislu citirane odredbe čl.6.st.2. ZZK F BiH, tuženici pod 2 i 3 Eldin Karić i Selvedin Omerović su odgovorni urednici, a tužena pod 4 Azra Omerović je autorica spornog teksta, što nije sporno među parničnim strankama, pa bi oni, sukladno odredbama čl.6.st.2. bili odgovorni za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informiranja, a kako se u konkretnom slučaju izražavanje odnosno pronošanje izražavanja odnosi na pitanja od javnog interesa, to su isti odgovorni za štetu ako su znali da je izražavanje neistinito ili su nepažnjom zanemarili neistinitost izražavanja.

Prema odredbi čl. 7. ZZK F BiH ne postoji odgovornost za klevetu ako je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netočno samo u nebitnim elementima, ako je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio, odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka, ako je iznošenje, odnosno prenošenje izražavanja bilo razumno, pri čemu sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja a naročito način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošnja izražavanja, prirodu i stupanj prouzrokovane štete, dobronamjernost i pridržavanje štetnika opće prihvaćenih profesionalnih standarda, pristanak oštećenog, vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno, činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica, te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

U smislu odredbi čl. 6. ZZK F BiH kleveta se sastoji od izjava koje sadrže neistinite činjenične tvrdnje tj. tvrdnje da neka činjenica postoji iako ona ne postoji, a takva izjava s obzirom na svoj sadržaj i okolnosti pod kojima je dana može škoditi časti i ugledu lica na koje se odnosi. Pojam činjenične tvrdnje je bitno obilježje klevete. Činjenična tvrdnja je ono čija se istinitost odnosno neistinitost može dokazati i uglavnom za svakoga prihvatljivo utvrditi. Stoga je bitno u svakom konkretnom slučaju ocijeniti, da li se radi o okolnosti koja se javlja u stvarnosti i čije se postojanje odnosno nepostojanje može objektivno utvrditi, ili je u pitanju opći sud o vrijednosti, odnosno uopćena subjektivna ocjena, zaključak ili mišljenje o drugoj osobi, o čemu mogu da postoje različita shvaćanja, pa stoga utvrđenje istinitosti odnosno neistinitosti sadržaja takve izjave nije moguće.

Tuženici osporavaju osnov odgovornosti i visinu tužbenog zahtjeva, ističući da se uvidom u činjenične navode tužbe te dostavljene dokaze može utvrditi da isti ne predstavljaju kredibilne dokaze po osnovu kojih se može tražiti naknada štete po osnovu klevete shodno pozitivno-pravnim propisima jer je posao tuženih da o informacijama do kojih dođu, a koje su interesantne za javnost, obavijeste javnost. Tuženi se također pozivaju na odredbu člana 7. Zakona o zaštiti od klevete kojim su propisani izuzeci od odgovornosti, koji se odnose na konkretnu činjeničnu i pravnu situaciju, zbog čega tuženi ne mogu biti odgovorni za klevetu

U konkretnom slučaju iz sadržaja spornog teksta u kojem je, pored ostalog navedeno „da je Lager pod istragom USKOK-A“, „da u Hrvatskoj USKOK po treći put proširuje istragu protiv vlasnika firme Lager Milenka Bašića zbog davanja mita“, da „Elektroprivredi ne smeta ni upitna kvaliteta ovog uglja“, da je „firma Lager iskopala tek oko 180 hiljada tona uglja, ali su bez problema potpisali unosne ugovore sa Elektroprivredom koji imaju kratak rok isporuke“, da su mještani koji žive u blizini rudnika, kada su ih posjetili kolege sa banjalučkog portala Impuls izjavili „ površinski kop gdje oni kopaju taj ugalj navodno, koji deponuju na hrpe i koji stoji godinama doli gori, sagorjeva ne ide nigdje, faktički to je jedna vrsta blata, ugalj koji nema svoju vrijednost ...“, te reportaže koja je je prenesena uz tekst a u kojoj se navodi da je pod utjecajem tužitelja došlo do zagađenja rijeka, do pomora ribe i zagađenja usjeva, ovaj sud cijeni da se, u najvećem dijelu, ne radi o iznošenju vrijednosnih stavova koji se ne mogu dokazivati, već o iznošenju činjenica čija se istinitost ili neistinitost mogla utvrditi u postupku.

Nakon ocjene izvedenih dokaza, sud je stanovišta da se izvještavanje tuženog u spornom članku ne može smatrati objektivnim izvještavanjem, već da je tuženi iznio klevete u skladu sa članom 4. stav 1. točka ZZK F BiH. U konkretnom slučaju je utvrđeno da je tuženi objavio neistinite sadržaje u spornom članku jer tuženi nije dokazao da se radi o istinitim činjenicama.

Sadržaj iznesenih informacija u kojima se tužitelja prikazuje kao gospodarsko društvo koje je pod istragom radi davanja mita, koje loše i neprofesionalno obavlja svoju djelatnost (iskapanja uglje) na način da iskopava ugalj upitne kvalitete koji je „jedna vrsta blata, ugalj koji nema svoje vrijednosti“, da iskop vrši sporo (za 5 godina iskopala tek 180 hiljada tona uglja), da je njegovom krivnjom došlo do zagađenja rijeke Blihe i zraka na lokaciji na kojoj se nalazi rudnik Kamengrad (koncesiju za kopanje rude u kojem ima tužitelj), te mu pored svih tih „činjenica“ javno poduzeće Elektroprivreda dodjeljuje ugovor za nabavku uglja velike vrijednosti (105.180.000,00 KM), bio je takav da predstavljaju napad na tužitelja, koji je prikazan u negativnom kontekstu, obilježavajući ga kao gospodarsko društvo koje je pod istragom USKOKA radi davanja mita, te koje i pored činjenice da loše i neprofesionalno obavlja svoju djelatnost dobiva poslove velike vrijednosti, što upućuje da zaključak da se istom pogoduje, što vrijeđa ugled tužitelja.

Naime, prema ocjeni suda, izvedeni dokazi ne ukazuju na istinitost tvrdnji iz spornog članka.

Naime iz izvedenih dokaza se ne može izvesti zaključak da je pod istragom USKOKA u Republici Hrvatskoj tužitelj kao pravna osoba, nego je to Milenko Bašić, vlasnik tuženika, što se kasnije i navodi u tekstu, protiv koga je, a što tužitelj posebno ni ne osporava, u Republici Hrvatskog podignuta optužnica, ali je u naslovu, koji logično privuče najveću pažnju čitatelja, navedeno da je pod istragom tužitelj kao pravna osoba. Nadalje tvrdnje tuženih u spornom članku da je ugalj iskop kojeg vrši tužitelj iz Rudnika Kamengrad lošeg kvaliteta, da se radi o blatu..., nije potvrđen niti jednim relevantnim dokazom, nego se radi o prenesenim izjavama mještana datih drugim medijima, odnosno „prepisanih“ tvrdnji iz tekstova istog ili drugih portala. Isto se odnosi i na iznesene činjenice da je tužitelj svojim iskopavanjem uglja prouzrokovao zagađenje rijeke Blihe, doveo do zagađenja zraka, da radi bez okolišne dozvole i sl.

Tuženici u ovom postupku nisu ponudili niti jedan dokaz kojim bi dokazali da su informacije o spornim činjenicama dobili iz relevantnih izvora, a koji bi bili stručno

mišljenje relevantnog instituta o kvaliteti uglja, eventualna rješenja nadležne inspekcije u kojem je utvrđena odgovornost tužitelja za zagađenje rijeke Blihe, pomor ribe, zagađenje zraka, podatke o količini iskopanog uglja...

Naprotiv sama tužena Azra Omerović u svom iskazu navodi da informacija o kvaliteti uglja od ovlaštenih stručnih tijela ima JP Elektroprivreda BiH i ne želi ih dijeliti, a da zadnja javno dostupna analiza, datira iz 2012.godine, radio ju je Rudarsko-tehnološki fakultet iz Tuzle, i po njoj je ugalj iz Rudnika Kamengrad ne mnogo lošije, ali lošije kvalitete od uglja iz ostalih 7 rudnika, koju analizu tuženici ne izvode kao dokaz u ovom postupku (niti su je očito imali prilikom pisanja teksta), a sve da se iskaz i prihvati, sama tužena potvrđuje da je ugalj „ne mnogo lošije kvalitete“, što je daleko od „upitne kvalitete“, odnosno „blata, uglju koji nema svoju vrijednost“, kako je to napisano u tekstu.

Tužena u svom iskazu navodi da su javno dostupni izvještaji inspekcija u kojima je firma Lager d.o.o. navedena kao glavni uzročnik zagađenja vodotoka rijeke Blihe i njenog vodopada, pa sama priznaje da nije prije objave teksta kontaktirala tijela mjerodavna za tu oblast, međutim u ovom postupku tuženici nisu predložili dokaze čitanjem tih navodnih izvještaja, niti su makar naveli gdje su to isti „javno objavljeni“. Tužena sama priznaje da joj nisu bile dostupne informacije koja je eventualna sankcija izrečena tužitelji za te navodne prekršaje ili „incidente“, a zaključak da tužitelj ne posjeduje okolišne dozvole je izvela na temelju tužbe Centra za životnu sredinu iz Banja Luke, dakle iz jednostranog akta jedne od stranaka u postupku (za kojeg ne navodi ni je li ni kako je okončan), a ne iz službenih podataka nadležnog ministarstva koje te dozvole izdaje, kako bi to bilo obavezno prema pravilima struke.

Nasuprot prednjih tvrdnji iznesenih u tekstu, tužitelj je u ovom postupku dokazao da mu je nadležno ministarstvo izdalo vodnu dozvolu kojom mu je odobrena eksploatacija uglja sa navedene lokacije (rudnika Kamengrad) sa aspekta zaštite voda i vodnih tokova, kao i da kod ovlaštenog laboratorija redovito vrši kontrolu kvalitete vode, koji izvještaji nisu potvrdili tvrdnje tuženika o zagađenosti vode.

Stoga sporne izjave, po nalaženju ovog suda, imaju klevetnički karakter, jer je tuženik mogao izraziti svoju kritiku, i tako doprinijeti javnoj diskusiji o dodjeli ugovora vrijednog 105.180.000,00 KM tužitelju - društvu Lager d.o.o. Posušje od strane Javnog poduzeća Elektroprivreda BiH, i bez upotrebe navedenih neistinitih činjenica.

Pravo na slobodu izražavanja je vrlo široko, ali ovo značajno pravo nije neograničeno. Svakako da je potrebno osigurati visok stupanj zaštite slobode izražavanja za štampane i druge medije kako bi se omogućila kritika kao jedan od uvjeta postojanja demokracije. U tom smislu dopuštena je ne samo oštra, nego i gruba kritika, a i tzv. „obojeni izrazi“, koji privlače pažnju čitatelja o materiji koja je predmet rasprave ili stava. No, ovo nikako ne znači anarhiju i ovlaštenja medija da se bezobzirno obrušavaju na čast i ugled neke osobe, te da neprovjereno objavljuju neistinite činjenice.

Objavom spornog teksta tuženi su, trećim licima, tužitelja identificirali, kao pravnu osobu koja se u svom poslovanju služi radnjama koja čine obilježja kaznenih djela, ili u najmanju ruku prekršaja, iznoseći neprovjerene i netočne informacije, odnosno prikazujući tužitelja u negativnom kontekstu, što predstavlja napad na njegov ugled. Prema navedenom, sud je stanovišta da je tuženi spornim člancima prekoračio granice koje su zaštićene odredbom člana 10. EKLJP, kojima je propisano da svako ima pravo na slobodu izražavanja, ali da ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje

obaveze i odgovornosti, može podlijegati određenim uvjetima ili ograničenjima koja su u demokratskom društvu neophodna, pored ostalog, i radi zaštite ugleda i prava drugih.

Jasno je da su tuženici nepažnjom zanemarili neistinitost izražavanja, obzirom da nisu kod relevantnih izvora provjerili istinitost iznesenih činjenica, pa su isti odgovorni za štetu izazvanu iznošenjem i pronošanjem tog izražavanja.

Nisu ispunjeni uvjeti iz čl.7.st.1. ZZK F BiH kojim je propisano u kojim slučajevima ne postoji odgovornost za klevetu, na koju se odredbu pozivaju tuženici, sve iz naprijed navedenih razloga.

Naknada neimovinske štete zbog klevete ne predstavlja naknadu u pravom smislu te riječi jer se njome ne postiže uspostavljanje onakvog stanja koje je postojalo prije nastanka štete, niti je to moguće, već se pruža obeštećenje za sekundarne posljedice štete u vidu ublažavanja posljedica koje su povredom izazvane.

U pogledu načina utvrđivanja visine štete kao sankcije koja predstavlja miješanje u slobodu izražavanja, Ustavni sud je u svojoj odluci AP-3222/12 od 12.01.2016. godine istakao da je odmjeravanje novčane naknade nematerijalne štete vrlo delikatan i složen postupak s obzirom na veoma različitu moralno-psihičku konstituciju svakog pojedinca i sve ostale okolnosti pod kojima se dogodila šteta koja je za posljedicu imala povredu nematerijalnih dobara oštećenog. U svakom pojedinačnom slučaju, ne postoji "lista dokaza" na osnovu kojih bi domaći sudovi procjenjivali koja bi sankcija predstavljala miješanje koje je proporcionalno cilju koji se želi postići, niti se može očekivati izvođenje dokaza kojim bi se na egzaktan način utvrdio "intenzitet i trajanje" nastale nematerijalne štete. Stoga, sudovi nisu ograničeni posebnim formalnim dokaznim sredstvima, naročito ne izvođenjem dokaza vještačenjem u pravcu utvrđivanja "jačine i trajanja duševnih boli". Dakle, prilikom odmjeravanja sankcije, redovni sudovi uzimaju u obzir niz faktora značajnih za konkretni predmet i na osnovu slobodne procjene utvrđuju relevantne okolnosti svakog konkretnog slučaja, pri čemu ne smije izostati prihvatljiva analiza relevantnih načela.

Prema odredbi čl. 10. ZZK F BiH obeštećenje treba da bude razmjerno sa nanesenom štetom ugledu oštećenog i određuje se isključivo radi naknade štete. Prilikom određivanja obeštećenja sud je dužan da cijeni sve okolnosti slučaja, a naročito sve mjere koje je poduzeo štetnik radi ublažavanja štete, kao što su: objavljivanje ispravke i opozivanje izražavanja neistinite činjenice ili izvinjenje; činjenicu da je štetnik stekao novčanu korist iznošenjem ili pronošanjem tog izražavanja, kao i činjenicu da li bi iznos dodijeljene štete mogao dovesti do velikih materijalnih poteškoća ili stečaja štetnika.

U okolnostima konkretnog slučaja, imajući u vidu da je tužitelj spornim tekstom okarakteriziran kao pravna osoba koja, u najblažem slučaju, loše i neprofesionalno obavlja svoj posao, zagađuje životnu sredinu i sl. , kojemu se pogoduje pri dobivanju poslova, dovoljno govori o činjenici da je povrijeđen ugled tužitelja, koji je gospodarsko društvo sa dugogodišnjim poslovanjem, a kojima se ovakvim tekstom zasigurno otežano poslovanje.

Tuženi s druge strane jeste objavio demant tužitelja, ali uz maliciozan naslov „LAGER POSUŠJE: To što USKOK istražuje vlasnika firme ne znači da je kriv“, a sporni tekst nije uklonio već je isti i dalje trećim licima dostupan za pregledavanje i komentiranje.

Odredbom čl. 127. ZPP F BiH je propisano da ako se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčani iznos ili na zamjenjive stvari, ali se točna visina

iznosa, odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, sud će o tome odlučiti prema svojoj ocjeni.

Odlučujući o visini naknade sud je slobodnom procjenom, temeljem čl. 127. ZPP – a F BiH, uz primjenu odredbi čl.10. ZKK F BiH, na ime naknade štete dosudio tužitelju novčani iznos od 1.000,00 KM, vodeći računa da je dosuđena naknada proporcionalna prouzrokovanoj šteti, odnosno da odgovara značaju povrijeđenog dobra i specifičnostima konkretnog slučaja. Pri odmjeravanju visine naknade sud je posebno cijenio da je tužitelj gospodarsko društvo koje uživa pravo na zaštitu svog ugleda, da je tuženi objavio demant ali sa svojim malicioznim naslovom, te da ni nakon 10 mjeseci od objave članka isti nije uklonio, već je i dalje dostupan trećim licima.

Slijedom navedenog, valjalo je tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu štete zbog učinjene klevete u iznosu od 1.000,00 KM, kao i za nalaganje tuženiku za objavu uvoda i ireke ove presude, nakon njene pravomoćnosti, na istom mjestu i položaju na kojem je objavljen sporni tekst, te uklanjanje spornog članka usvojiti (izreka pod I), a u ostalom dijelu (za naknadu štete u iznosu od 9.000,00 KM) tužbeni zahtjev odbiti, kao u izreci.

Također je valjalo odbiti i dio tužbenog zahtjeva kojim je tužitelj tražio da se tuženicima naloži da se javno ispričaju, jer isto nije predviđeno odredbama ZKK F BiH.

U pogledu odluke o kamata sud je tužitelju dosudio zakonske zatezne počev od dana podnošenja tužbe, tj. 16.11.2022. godine, pa do isplate, a shodno odredbi člana 324. ZOO-a, u vezi sa članom 277. ZOO-a.

Cijeneći djelomični uspjeh stranaka u postupku, kao i činjenicu da tuženik nije uspio osporiti osnovanost tužbenog zahtjeva, odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka (čl.386.st2. ZPP-a).

S u t k i n j a
Snježana Parlain

Uputa o pravnom lijeku: Protiv ove presude dopuštena je žalba Županijskom sudu u Širokom Brijegu. Žalba se podnosi putem ovog suda, u tri primjerka, u roku 30 dana od dana prijema presude.